

Дипломиране отблизо и далеч

Някои от най-елитните университети по света се обединяват около **почти изцяло онлайн обучение** за следващата учебна година, много други все още залагат на класическия присъствен модел и отварят вратите си през есента. В търсене на баланс между стабилни приходи и безопасност обаче цялата система осъществява преход към възможно най-надеждно виртуално образование, включително в България

✍ Стела Иванова 📷 Guliver/Getty Images

През първата седмица на юли Харвардският университет обяви, че всички учебни курсове (за студенти и за висисти) за учебната 2020–2021 г. ще бъдат провеждани онлайн. Някои студенти, предимно първокурсници, ще могат да живеят в кампуса, но дори и те ще се обучават дистанционно. Принстънският университет

също заяви, че ще обучава предимно онлайн с 10% отстъпка от таксата дори и за студентите в кампуса, където много дейности ще бъдат регулирани, а други забранени – като партидата например. В М.И.Т. само студентите от горните курсове ще бъдат поканени обратно в кампуса тази есен. Американският президент Доналд Тръмп критикува решението на Харвардския

↑ Студентите в Harvard University ще учат онлайн през следващата академична година

университет, като го нарече „нелепо“ и „лесният изход“ ден след като писа в Twitter, че „училищата трябва да отворят през есента“. Елитните университети обаче имат огромна сила на пазара. За тях новата учебна година ще бъде повече еволюция, отколкото революция в дистанционното обучение. Имайки вече опита да поддържат пълноценно образование по този модел, те могат да настояват студентите да се запишат при техните условия, защото знаят, че малцина ще откажат възможността да се дипломират в престижен

университет, коментира New York Times.

Но докато по-голяма част от най-елитните университети в САЩ ще използват онлайн обучение или „хибридна“ стратегия, много други все още обсъждат и класическия подход. Според анкета на The Chronicle of Higher Education сред над 1100 университета, 60% от тях имат намерение да се върнат към присъствена форма (пълната информация за всеки от тях е на chronicle.com). Част от

ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ

химик, бивш министър на образованието:

ХИБРИДНИЯТ МОДЕЛ Е НАЙ-ЕФЕКТИВЕН

Извънредното положение показва, че най-ефективно е да комбинираме традиционни и дистанционни методи на преподаване. Присъственото обучение и личните контакти със студентите са изключително важни. Дискусиите, провокативните въпроси, които стимулират мисленето и комуникацията, често изискват разговор лице в лице. В редица области практическите занятия изискват задължително присъствие – медицината и фармацията са само два примера. От друга страна е очевидно, че онлайн преподаването създава нови възможности и повишава интереса на студентите. Лекциите, които водех онлайн по време на извънредното положение, бяха посетени от с около 10–15% повече студенти, отколкото при присъствените занимания преди това. Част от студентите обаче не се включиха в онлайн обучението и това ще изисква специални усилия и от тях, и от преподавателите, за да компенсирате пропуските. На изпитите ще видим крайната равностметка от това „смесено“ обучение.

причините за това са свързани с търсенето на правилния финансов модел. От една страна, много от университетите са изправени пред огромен недостиг на приходи от такси за общежития и храна, както и от колежанските спортни сезони, чиито празни трибуни не генерират стойност. От друга – дистанционното обучение изисква повече инвестиции в технологии, така че да се доближи до пълноценен интерактивен модел, осигуряващ равно участие.

В Европа следващата учебна година също ще премине по различни модели. „В университетите на Германия и Австрия по-скоро ще има отложен старт – те ще започнат през ноември и имат време да изчакаят развитието на ситуацията, за да решат как да постъпят, казва Николай Христанов от „Интеграл“. „Във Великобритания по-посещаващите лекции с над 50 души ще са онлайн, а при по-малко хора ще са присъствени, като се спазват определени мерки. По-скоро на място ще са лекциите на студентите в първи курс, а за по-големите присъствената форма ще обхваща само практическите занимания. Някои университети заявиха, че ще имат възможност да наваксат с практическите занимания до другото лято, като пресструктурират програмите си“, коментира още Христанов.

Дистанционно обучение на теория и практика

И университетите у нас са готови да предложат все повече хибридни програми, комбиниращи присъствено обучение с дистанционна подготовка.

Тепърва обаче ще се прави рекапитулация как точно протича този тип преподаване и как да продължи занаят за различните дисциплини.

При специалностите като „Маркетинг“ и „Мениджмънт“ поне на първо четене няма пречки студентите да бъдат обучавани по дигитален път. По биология, химия, медицина и много други обаче практическите упражнения са задължителна част от качествено образование. Важно е и да се

ПРОФ. ИВАН ИЛЧЕВ

историк, бивш ректор на СУ:

ФАНФАРИТЕ ЗА ДИСТАНЦИОННОТО ПРЕОБЛАДАВАТ, МУЗИКАТА ЛИПСВА

Дистанционното обучение безспорно е необходимо, но е необходима определена методика и материална база, с която не всеки разполага, а още по-малко можем да задължим студентите да разполагат с нея. Положителното е, че с новата стратегия има опит да се подкрепят тези висши училища, които имат успехи в определени направления. Надеждата на министерството е евентуално подобни специалности да атрофират във висши училища, които нямат традиции в тяхното преподаване. Но проблемът е, че разглеждаме тези направления бюрократично. За да бъдеш добър историк в едно висше училище, там трябва да бъдат добре развити и филологиите – латинистика, гръцки език, западни езици. Добре е, че министерството от години плаща за електронни бази данни и ги предоставя на висшите училища, но докато примерно апендицитът е един и у нас, и в Гренландия, за хуманитарните направления и особено в тези за нашия регион материалите са оскъдни.

помисли за това как да бъдат акредитирани повече образователни програми в дистанционно обучение. Това в момента се прави от Националната агенция за оценяване и акредитация.

Настоящият ректор на Софийския университет проф. Анастас Герджиков отбелязва, че техническият и експертният капацитет за дистанционно обучение е налице благодарение на редица проекти в областта в предишни програмни периоди. Въпреки това в момента университетът има само няколко акредитирани специалности в дистанционна форма – при капацитет от 120 бакалавърски

ГЛ. АС. ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ
заместник-ректор
на Нов български университет:

ЩЕ ВИДИМ ОЩЕ ПО-ФУНКЦИОНАЛНИ МОДЕЛИ ЗА ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕ

В световен мащаб новите технологии ще намират все повече място в процеса на обучение – не само в техническите науки, но и в хуманитарните и в изкуствата. Ще се налага все повече да признаваме развитието на това, което досега допускахме, но не се уповавахме изцяло на него за разлика от новите поколения, които съвместяват реалния и виртуалния свят много по-добре от поколенията преди тях. Това няма само отрицателна натовареност, това е и част от еволюцията и мисля, че ще допринесе за новите модели на преподаване както в университетите, така и в училищата. Едва сега платформите за онлайн обучение започнаха да се използват с пълния им капацитет, а това ще доведе до разработването и на още допълнителни и по-функционални модели за обучение.

и 400 магистърски програми. „Голяма част от преподавателите смятаха, че подготовката на дистанционен курс е трудна или че електронното обучение не може да замени присъственото. Сега натрупаният по време на епидемията опит ще доведе до развитие на дистанционната форма, но най-вече ще стимулира преподавателите да подготвят дигитални ресурси, които ще се ползват и от студентите в редовна форма на обучение“, казва още Герджиков.

Остават обаче много въпросителни. Заради това, че в момента в СУ има само една магистърска програма, акредитирана като дистанционна, „утре студентите могат да възразят, че сме ги подготвяли незаконно“, казва бившият ректор на СУ проф. Иван Илчев. „Не е повдигнат и въпросът, какво става с авторските права на преподавателите, когато лекциите трябва да са открити за всички“, допълва той. Според него не трябва да се пренебрегва и фактът, че обучението

20 ПРОФЕСИИ, КОИТО ЩЕ СЕ РАЗВИВАТ ПРЕЗ СЛЕДВАЩИТЕ ГОДИНИ

- 🔴 Специалисти по криптология
- 👤 Служители по киберсигурност
- 🔴 Специалисти по киберустойчивост
- 👤 Специалисти по информационна детоксикация
- 🔴 Анализатор на компютърни системи
- 👤 Аналитици на мрежи от големи данни
- 🔴 Аналитици на нерелационни бази данни
- 👤 Анализатори на бизнес изисквания
- 🔴 Специалисти по дигитален маркетинг
- 👤 Архитекти на виртуална реалност
- 🔴 Специалисти по визуализация
- 👤 Разработчици на приложения
- 🔴 Специалисти по промишлена мехатроника
- 👤 Специалисти по роботика
- 🔴 Техник по възобновяеми енергийни източници
- 👤 Механици на електроавтомобили
- 🔴 Манипулатори на дрон – въздушен или подводен
- 👤 Специалисти по виртуални валути
- 🔴 Преговарящ по управление на просрочията
- 👤 Дентални хигиенисти

Източник: Изследване на Българската стопанска камара, проведено през 2020 г.

онлайн може да „атомизира“ младите хора, ако не им осигури възможност да работят в екип и среда за дискусии, която ги учи на способността да се аргументират.

„Учене през целия живот.“ Отвъд лозунга

Успешният преход към интерактивен модел на образование ще позволи още нещо – включването на хора, които са минали студентската възраст, но имат нужда от допълнителни знания и умения, за да останат на пазара на труда. „Приключва времето, когато човек, завършил едно висше образование, може да кара с тези знания 30 години“, коментира Томчо Томов, експерт от Българската

стопанска камара. До 20 години 35% от сега съществуващите професии ще изчезнат. При 6 от всеки 10 професии около 40% от дейностите подлежат на автоматизиране. Хората, които досега са се занимавали с рутинни дейности, би трябвало да имат възможност да получават допълнително образование, за да не се маргинализират. Образователният министър Красимир Вълчев изтъкна и друг важен момент – въвеждането на технологични познания, свързани с изкуствен интелект и виртуална реалност дори в хуманитарните дисциплини. В стратегията за висше образование пък специално е записано, че на всеки 10 години работещите могат да ползват държавна субсидия,

за да обогатяват знанията си. Въпросът е това не е ли прекалено широк период за днешната динамика на пазара на труда и очакванията неговата изостанала и нискотехнологична структура у нас да се ориентира към тенденциите на по-модерните пазари. Препоръката на Томов е образованието да прояви гъвкавост и да се отвори не само към по-възрастни хора с цел преквалификация, но и към планомерно обучение в дигитални познания, за да се избегне т.нар. дигитално изключване, което вече е равно на социално. Ако искаме да избегнем това разделение, университетите трябва да се променят – и да подготвят хора от различни поколения за важните професии утре.

Новото лице на МВА – дигитанционно, но интерактивно

Бизнес училищата се подготвят за отваряне и за хибриден модел

✍ Илиана Бобова
📷 Guliver/Getty Images

Акато предишните кризи се превръщаха в учебен бизнес казус за МВА студентите, COVID-19 промени самия начин на обучение. Но след период на изцяло дигитанционен формат, развит още далеч преди пандемията, много от световните

университети заявяват, че учебната 2020–2021 г. ще започне присъствено. Кеймбриджкият университет (включително Cambridge Judge Business School), който през март обяви, че обучението ще бъде изцяло онлайн, в началото на май съобщи, че ще отвори своите кампуси още тази година. През юни IMD в Швейцария също възстанови присъствените си МВА програми. Болтън и Куинс във Великобритания и Канбера в Австралия планират чартърни полети за студентите си от Китай и Индия, за да започнат обучението си присъствено. Наред с тези примери в момен-

та основно се налага хибридният формат. От WU Executive Academy подчертават, че ползите от ученето лице в лице са доказани, но би било пропуск да не се интегрират иновациите от периода на изцяло онлайн обучение, защото те носят

Илиана Бобова е МВА и кариерен консултант с над 20 години опит в областта на международното образование. Ръководила е подбора на участници в Executive MBA програми. Специализирала е в Харвардския университет, Европейската асоциация за международно образование, Института за международно образование.